

KINCS

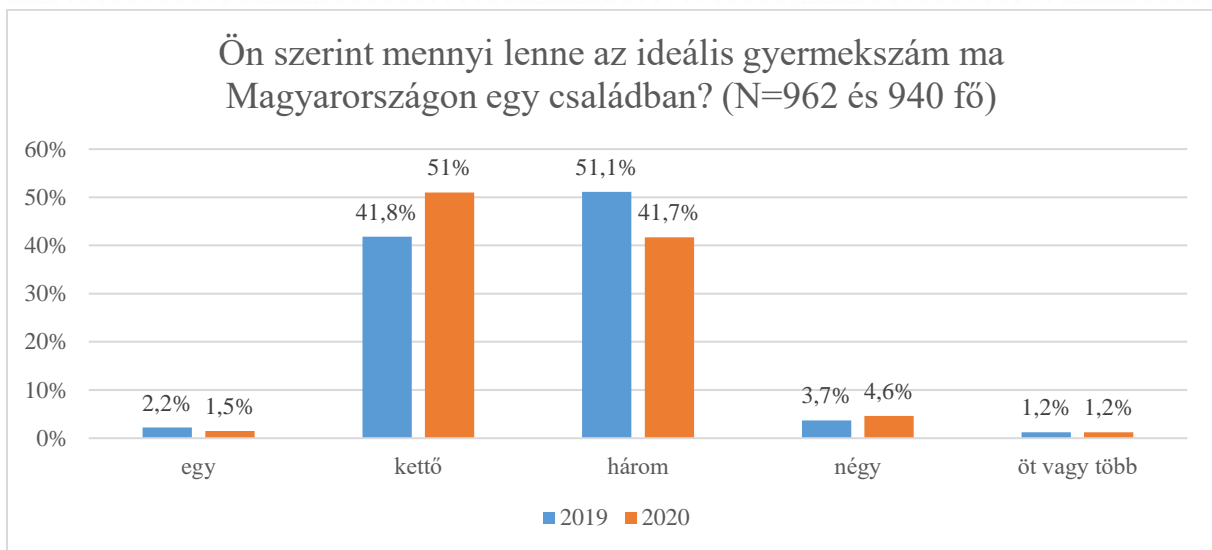
KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

Gyermekvállalási tervek Magyarországon 2020-ban

A Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) a Családvédelmi Akcióterv bevezetésekor, 2019-ben, majd 2020-ban 1000 fős mintán, a gyermekvállalási korban lévő 18-49 év közötti magyarok körében reprezentatív országos kutatást készített az intézkedésekről, valamint vizsgálta azok népesedésre gyakorolt hatását. A kutatás kitért a megkérdezettek által ideálisnak tartott gyerekszám, illetve a közeljövőben vagy a távolabbi tervekben vállalt gyermekek számának vizsgálatára is.

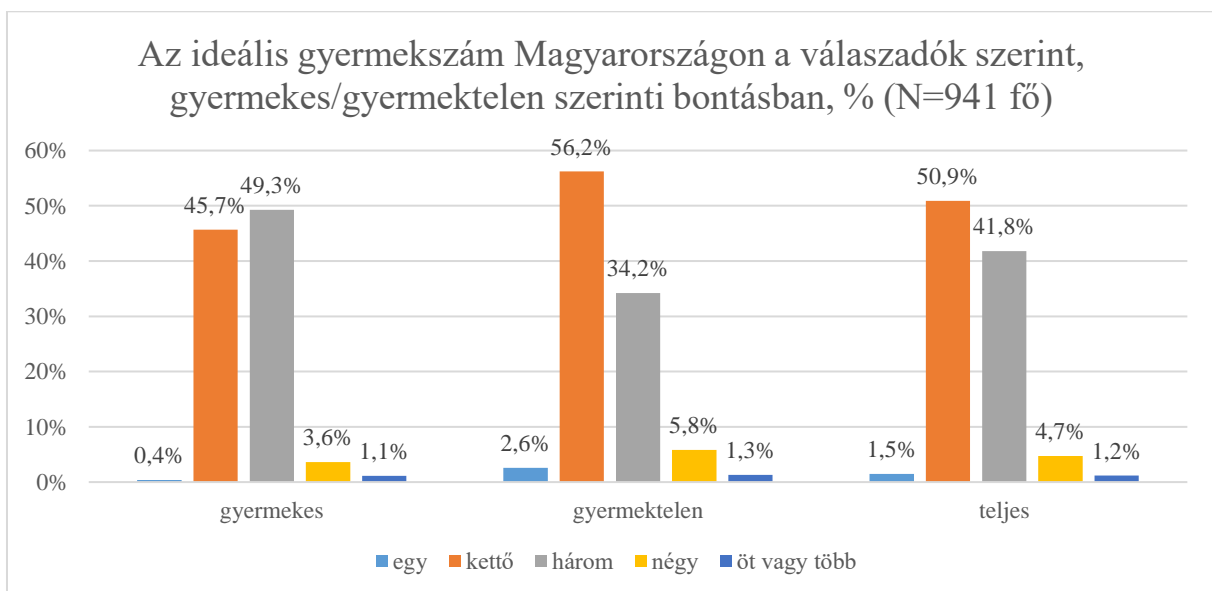
Ideális gyerekszám Magyarországon

A népesség alakulásának fontos tényezője, mit tartanak az emberek ideális gyermekszámnak és ez mennyiben tér el a megszületett gyermekek számától. **2020-ban a válaszadók 50,1%-a szerint két gyermek lenne az ideális ma Magyarországon, 41,7% pedig úgy gondolja, három gyermek.** További 4,6% szerint négy gyermek lenne az ideális, 1,5% azok aránya, akik szerint egy. A 2019-es adatok némi eltérést mutatnak – az előző évben a válaszadók fele (51,1%) három gyermeket tartott ideálisnak Magyarországon, 41,8% volt azok aránya, akik a kétgyermekes családmodellt preferálták. **A négy gyermeket ideálisnak mondók aránya 0,9%-kal emelkedett 2020-ra,** és csökkent az egy gyermeket ideálisnak tartók száma. Összeségében a válaszadók túlnyomó többsége testvérrel együtt gondolkodik az ideális gyerekszámról, és két- vagy több gyermeket tart ideálisnak.

1. ábra: Ideális gyermekszám Magyarországon a válaszadók szerint 2019-ben és 2020-ban. (N=962 és 940 fő)¹

Ha a gyermekes-gyermektelen bontás szerint nézzük a válaszokat, azt láthatjuk, hogy a **gyermekes szülők esetében jóval nagyobb azok aránya, akik szerint három gyermek lenne ideális családonként, hiszen 49,3%-uk van ezen az állásponton.** A gyermektelenek körében ez az arány 34,2%. Közöttük jelentősen többen vannak azok, akik a két gyermek vállalását tartják ideálisnak (56,2%, míg ez az arány a gyermekesek körében 45,7%).

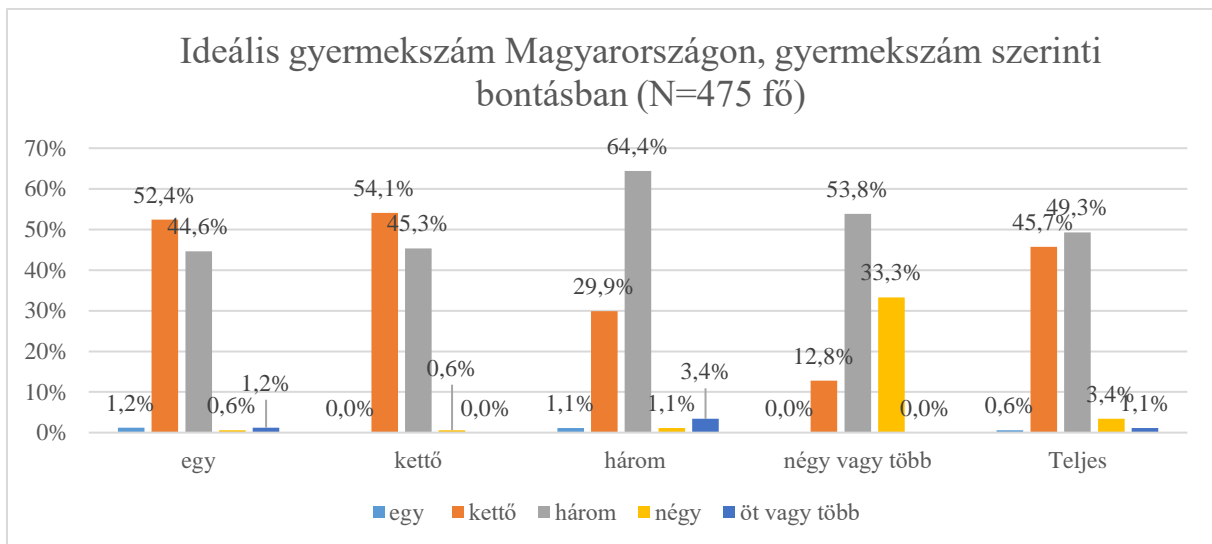

2. ábra: Ideális gyermekszám Magyarországon a válaszadók szerint, gyermekes/gyermektelen szerinti bontásban (N=941 fő)

¹ Az elemzés során nem számoltunk a csekély arányú válaszmegtagadóval.

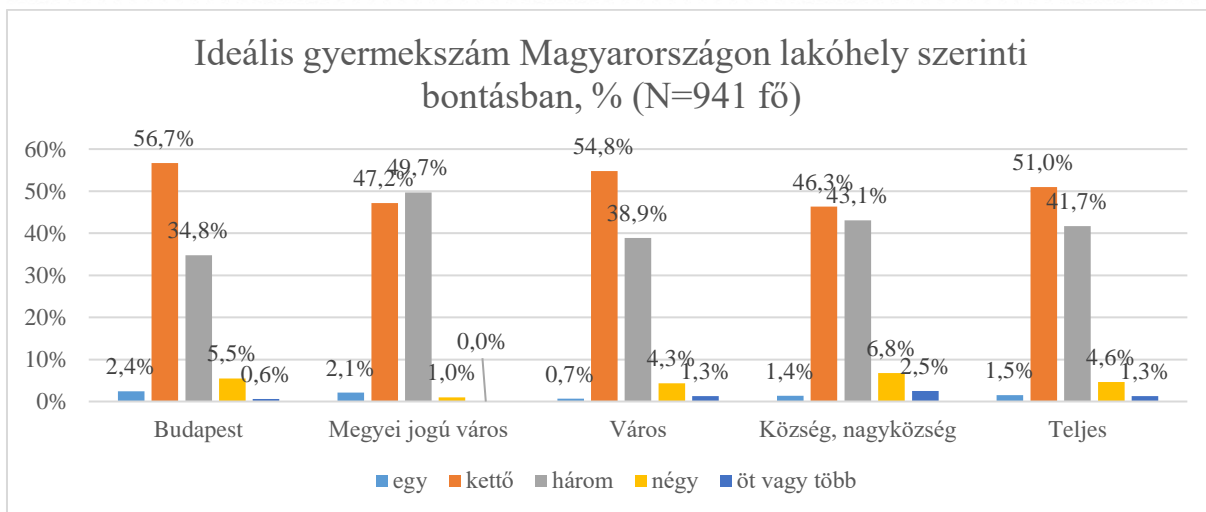

Az eredmények szerint minél több gyermeke van valakinek, annál nagyobbak ítélik meg az ideális gyermekszámot. Míg az egy- és kétgyermekes válaszadók körében az ideálisnak vélt gyermekszám a kettő (52-54% gondolja így), addig a háromgyermekesek körében a három (64,4%), de jelentősen ugrik a négy- vagy több gyermekesek körében a négy gyermek, mint ideális gyermekszám, hiszen esetükben 33,3% gondolja így.

3. ábra: Ideális gyermekszám Magyarországon a válaszadók szerint, gyermekszám szerinti bontásban (N=475 fő)

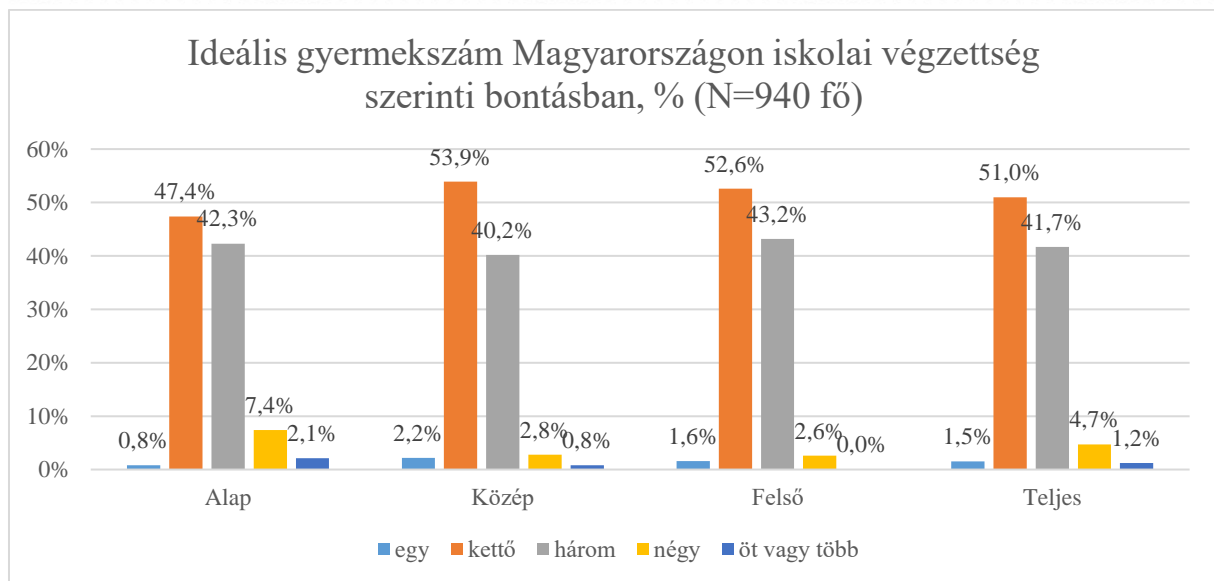
Lakóhely szerinti bontás tekintetében elmondható, hogy a **Budapesten élő válaszadók többsége szerint (56,7%) két gyermek az ideális, a megyeszékhelyeken élőknél azonban már jelentősen változnak az arányok. Itt három gyermek meglétét tartják ideálisnak a legtöbben (49,7%),** ezt követi a kétgyermekes családmodell 47,2%-kal. A városokban élők 54,8%-a szerint két gyermek, további 39% szerint pedig a három gyermek az ideális. A községekben élőknél az figyelhető meg, hogy habár a legtöbben itt is a kétgyermekes családmodell támogatják (46,3%), azonban csak 3%-kal marad le a három gyermeket ideálisnak tartók csoportja (43,1%), és közel 9%-ot tesz ki azok aránya, akik szerint négy- vagy öt gyermek lenne a megfelelő egy családban ma Magyarországon.

4. ábra: Ideális gyermekszám Magyarországon a válaszadók szerint, lakóhely szerinti bontásban. (N=941 fő)

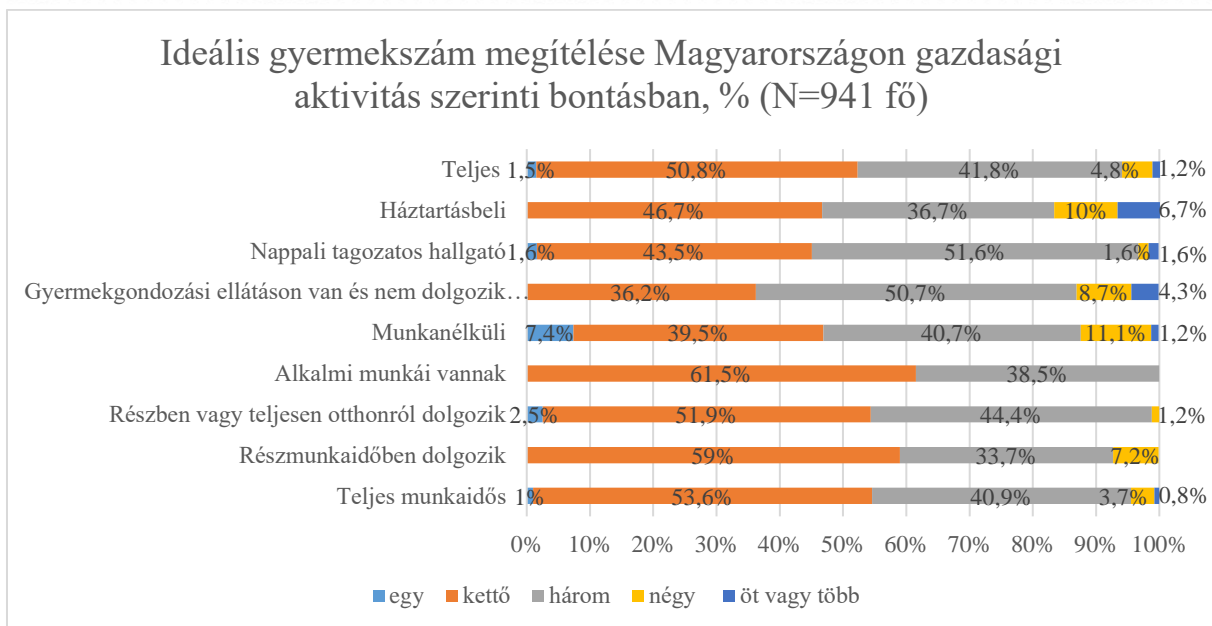
Amennyiben az iskolai végzettség összefüggését kívánjuk vizsgálni ezzel a kérdéssel kapcsolatban, elmondhatjuk, hogy bár az alapkörű végzettséggel rendelkezők esetében kettő az ideális gyermekszám (47,4%), közel 10%-ot tesz ki azok aránya, akik szerint négy- vagy több gyermek lenne ideális egy családban (9,5%). A három gyermeket preferálók aránya az alapkörű végzettségűek körében 34,8%.

A középkörű végzettséggel rendelkezők körében szintén a két gyermeket mondták ideális gyermekszámának a legtöbben 53,9%-kal, és 40,2% volt azok aránya, akik szerint a három gyermek lenne megfelelő egy családban. **A felsőfokú végzettségűek körében vannak a legnagyobb arányban, akik a három gyermekes családokat vélik jónak (43,2%), ám ebben a csoportban is a legtöbben a két gyermekes családmodellt tartják ideálisnak (52,6%).**

5. ábra: Ideális gyermekszám Magyarországon a válaszadók szerint, iskolai végzettség szerinti bontásban (N=940 fő)

Gazdasági aktivitás szerinti bontásban vizsgálva a kérdést jól kirajzolódik, hogy az egy gyermeket ideálisnak tartók legnagyobb arányban a munkanélküliek körében vannak (7,4%), a kétgyermeket ideálisnak tartók legtöbbször alkalmi munkából élnek (61,5%) vagy részmunkaidőben dolgoznak (59%). **Akik szerint három lenne az ideális gyermekszám ma Magyarországon, azok jellemzően nappali tagozatos hallgatók (51,6%) vagy gyermekgondozási ellátáson vannak és nem dolgoznak mellette (50,75).** A négy- vagy több gyermeket ideálisnak tartók legtöbbször a háztartásbéliek köréből kerültek ki (16,7%), őket követik a munkanélküliek (12%).

6. ábra: Ideális gyermekszám megítélése Magyarországon a válaszadók szerint, gazdasági aktivitás szerinti bontásban (N=941 fő)

A megkérdezettek által ideálisnak tartott gyerekszámok átlagát vizsgálva is megállapítható, hogy akinek van gyermeke, több gyermeket tart ideálisnak, mint akinek nincs. És minél több gyermeke van, annál magasabb ideális gyerekszámot jelölt meg. Jellemzően a kisebb településeken több gyermeket tartanak ideálisnak, míg a településméret növekedésével csökken az ideálisnak tartott gyerekszám, Budapesten kaptuk a legalacsonyabb értéket. Az alacsonyabb végzettséggel rendelkezők magasabb gyerekszámot tartanak ideálisnak, mint a magasabb végzettséggel rendelkezők. **Gazdasági aktivitás tekintetében a teljes minta átlagánál nagyobb gyerekszámot tartanak ideálisnak azok, akik a kérdés időpontjában valamilyen gyermekgondozási ellátáson voltak, háztartásbeliek, munkanélküliek vagy a felsőoktatásban tanulnak.**

		Ideális gyerekszám átlaga
	Teljes mintában	2,52
Van-e gyermeke	gyermekes	2,59
	gyermektelen	2,47
Hány gyermeke van	1	2,48
	2	2,46
	3	2,76
	4+	3,20
Lakóhely	Budapest	2,45

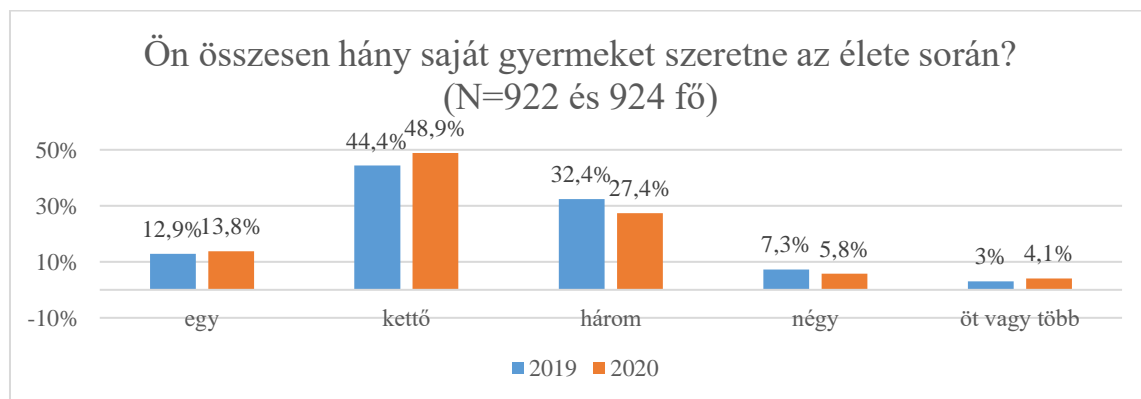

	megyei jogú	2,49
	város	2,50
	község	2,62
Iskolai végzettség	alap	2,62
	közép	2,46
	felső	2,47
Gazdasági aktivitás	Teljes munkaidőben dolgozik	2,49
	Részmunkaidőben dolgozik	2,48
	Részben vagy teljesen otthonról dolgozik	2,44
	Alkalmi munkái vannak	2,38
	Munkanélküli	2,59
	Gyermekgondozási ellátáson van és nem dolgozik mellette	2,81
	Nappali tagozatos hallgató	2,58
	Háztartásbeli	2,76

1.táblázat: Az átlagos ideális gyerekszám

Tervezett gyermekek száma

Az ideálisnak vélt gyerekszám mellett megkérdeztük, összesen hány gyermeket terveznek életük során a válaszadók. **Az eredmények szerint a megkérdezettek közel fele (48.9%) két gyermeket szeretne, további 27,4% pedig három gyermeket tervez élete során.** Őket követi az egy gyermeket tervezők tábora 13,8%-kal, és nagyjából 10% azok aránya, akik négy- vagy több gyermeket szeretnének. A 2019-es adatok hasonló eredményeket mutattak, ám néhány százalékpontos eltéréssel többen voltak a három gyermeket tervezők 2019-ben, mint 2020-ban (5 százalékpontos különbségről beszélhetünk).

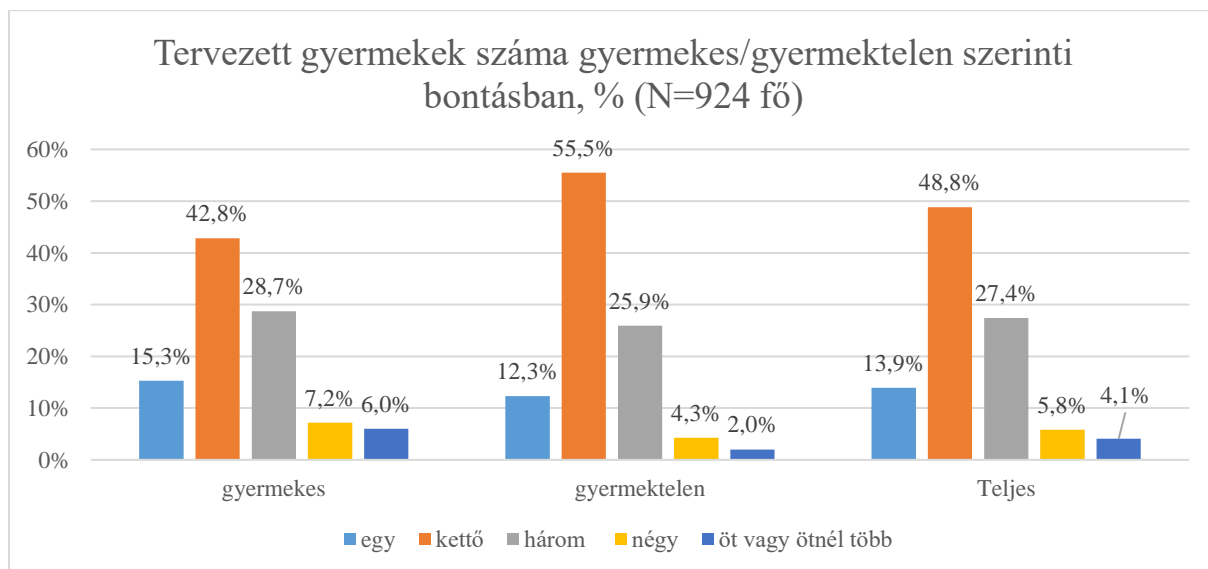

7. ábra: Tervezett gyermekek száma 2019-ben és 2020-ban (N=922 és 924 fő)²

² Az elemzés során nem számoltunk a csekély arányú válaszmegtagadóval.

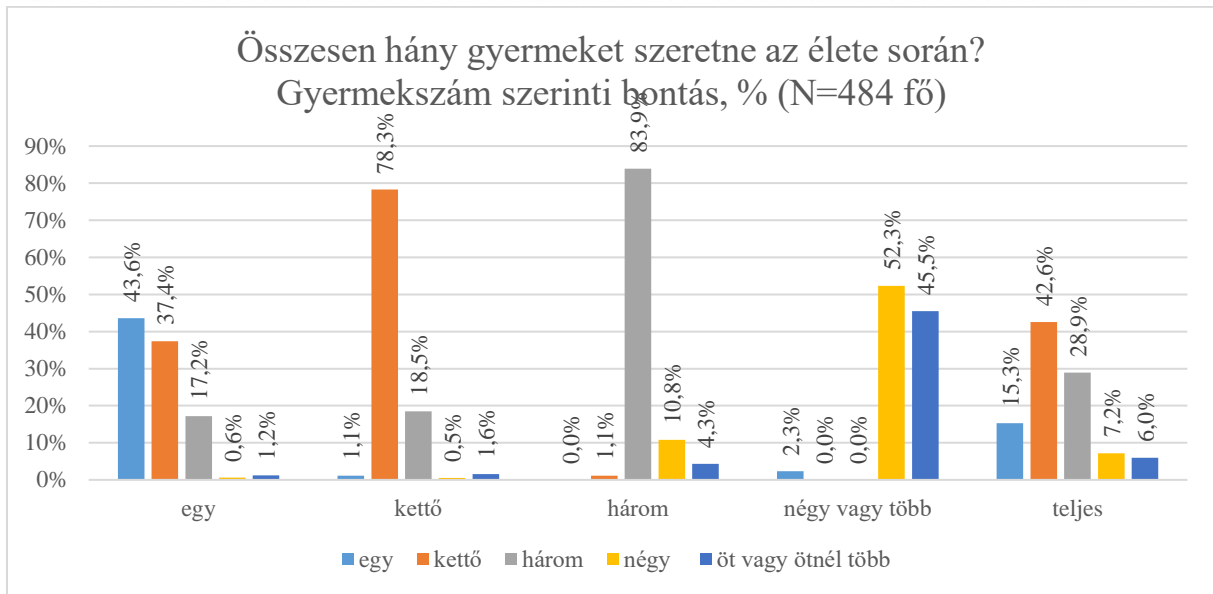

Amennyiben gyermekes-gyermektelen bontásban vizsgáljuk meg a kérdést, azt láthatjuk, hogy a gyermektelenek 55,5%-a egy gyermeket tervez, a gyermekes válaszadónál ez az arány 42,8%. A három gyermeket tervezők aránya a gyermekteleneknél 25,9%, míg a gyermekes válaszadók esetében 28,7%. Nagyobb eltérés a négy- vagy több gyermek esetében mutatkozik, hiszen a gyermekesek 13%-a tervez négy- vagy több gyermeket élete során, míg a gyermekteleneknél csak 6,3% ez az arány.

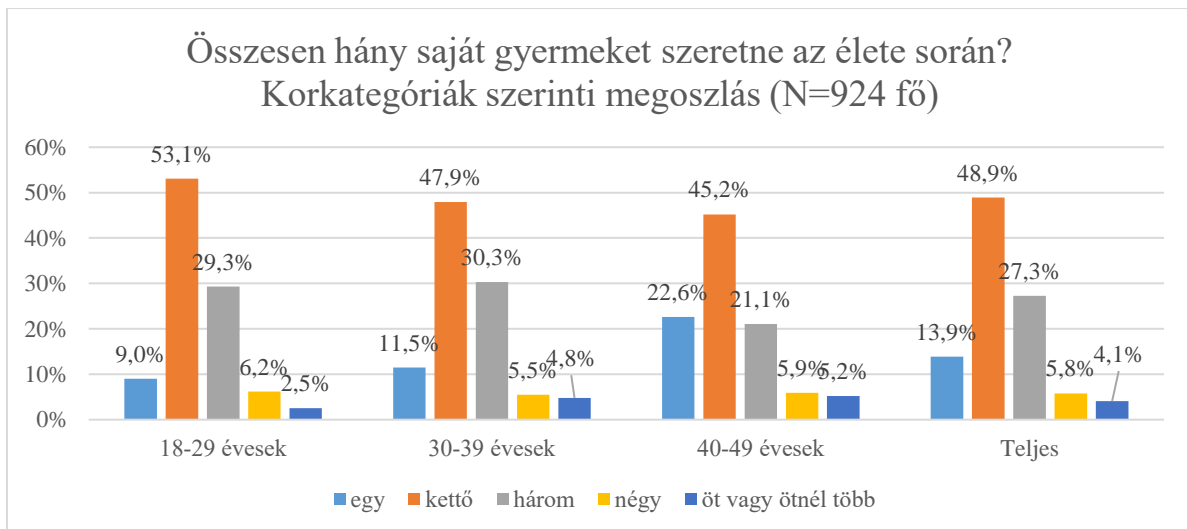
8. ábra: Tervezett gyermekek száma a válaszadók körében gyermekes/gyermektelen szerinti bontásban (N=924 fő)

Az egygyermekesek körében 37,4% két gyermeket, további 17,2% pedig három gyermeket szeretne. A kétgyermekesek 18,5%-a tervez harmadik gyermeket, 78,3%-uk pedig két gyermeket tervezett, többet nem. A háromgyermekesek körében 14% gondolkodik további gyermekek/gyermekeken, 83,9% viszont már nem tervez többet. A négy- vagy többgyermekesek körében 45,5% tervez összesen öt, vagy ötnél több gyermeket élete során, ám ezekben az adatokban azok is benne vannak, akiknek már jelenleg is négynél több gyermekük van.

9. ábra: Tervezett gyermekek száma a gyermekes válaszadók körében (N=484 fő)

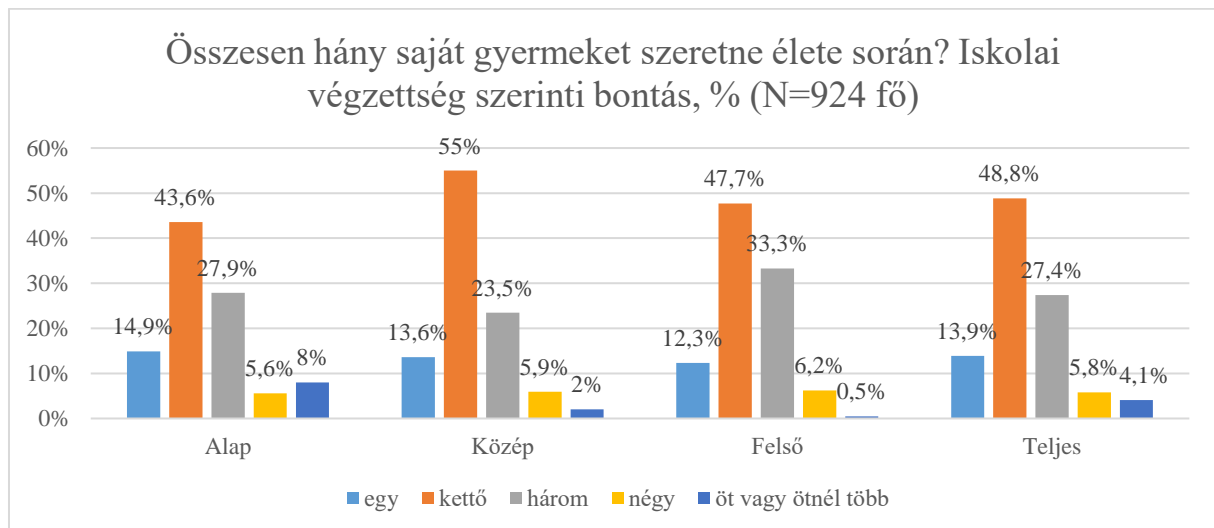
Korkategóriák szerinti bontás esetén azt láthatjuk, hogy az egy gyermeket tervezők legnagyobb arányban a 40-49 évesek körében vannak (22,6%). **Azok, akik két gyermeket szeretnének életük során, legtöbben a 18-29 év közöttiek táborából kerültek ki (53,1%),** őket követik a 30-39 évesek 47,9%-kal, majd a 40-49 évesek 45,2%-kal. A három gyermeket tervezők aránya a 30-39 év közöttieknél a legmagasabb 30,3%-kal, s csak egy hajszállal maradnak le a 18-29 évesek (29,3%). Négy- vagy több gyermeket a 40-49 és a 30-39 év közöttiek csoportjában terveznek a legtöbben, arányuk 10% körül mozog.

10. ábra: Tervezett gyermekek száma korkategóriák szerinti bontásban (N=924 fő)

A tervezett gyermekszám és az iskolai végzettség összefüggését vizsgálva elmondható, hogy a négy- vagy több gyermeket tervezők legtöbbször alapfokú végzettséggel rendelkeznek (13,6%), ugyanakkor ebben a csoportban a legmagasabb azok aránya is, akik csak egy gyermeket terveznek életük során (14,9%). **A két gyermeket tervezők a középfokú végzettségűek közül kerülnek ki a legnagyobb arányban (55%). Ez az arány a felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetében 47,7%. A három gyermeket tervezőknél a felsőfokú végzettségűek vannak a legtöbben, arányuk 33,3%, s 5%-kal lemaradva követik őket az alapfokú végzettségűek.**

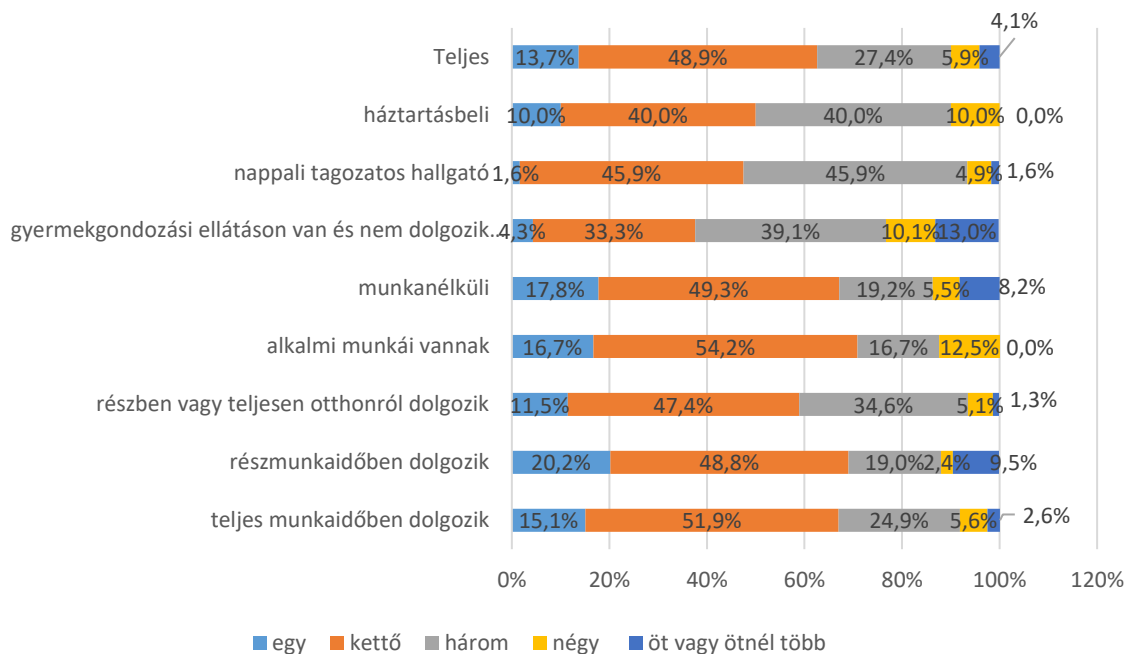

11. ábra: Tervezett gyermekek száma iskolai végzettség szerinti bontásban (N=924 fő)

A kutatás során arra is kíváncsiak voltunk, vajon milyen összefüggés mutatható ki a tervezett gyermekek száma és a gazdasági aktivitás között. Legtöbbször két vagy három gyermeket szeretnének összesen életük során. Az eredmények szerint az egy gyermeket tervezők többségében részmunkaidőben dolgozó személyek (20,2%), munkanélküliek (17,8%), és az alkalmi munkából élők (16,7%). A két gyermeket preferálók közül legtöbbször szintén az alkalmi jelleggel (54,2%), és a teljes munkaidőben dolgozók körében voltak (54,2%). Meglepőnek tűnhet, hogy **a nappali tagozatos hallgatók körében voltak a legnagyobb arányban azok, akik három gyermeket terveznek életük során (45,9%), őket pedig a háztartásbeliek követték 40%-kal.** Négy, vagy annál több gyermeket a legnagyobb arányban a gyermekgondozási ellátáson lévő, nem dolgozók szeretnének, arányuk 23,1%.

Összesen hány gyermeket szeretne élete során? Gazdasági aktivitás szerinti bontás, % (N=922 fő)

12. ábra: Tervezett gyermekek száma gazdasági aktivitás szerinti bontásban (N=922 fő)

A megkérdezettek körében a tervezett gyermekek számának átlaga (2,37) valamivel alatta marad az ideálisnak tartott gyerekszámnak (2,52). A 30-39 éves korosztály jelölte meg a legmagasabb tervezett gyerekszámot. Akiknek van gyermeke, átlagosan több gyermeket terveznek, mint akiknek nincsen. Érthető módon, minél több gyermeke van a válaszadóknak, annál magasabb tervezett gyerekszámokat adtak meg. Leginkább az alapfokú végzettséggel rendelkezők gondolkodnak több gyermek vállalásában. A gazdasági aktivitás vonatkozásában az ideális gyerekszámhoz hasonlóan azok terveznek több gyermeket, akik éppen gyermekgondozási ellátáson vannak, illetve a háztartásbeliek és a nappali tagozatos hallgatók.

		Tervezett gyerekszám átlaga
	Teljes mintában	2,37
Kor	18-29 év	2,40
	30-39 év	2,44
	40-49 év	2,26
Van-e gyermeke	gyermekes	2,46
	gyermektelen	2,28

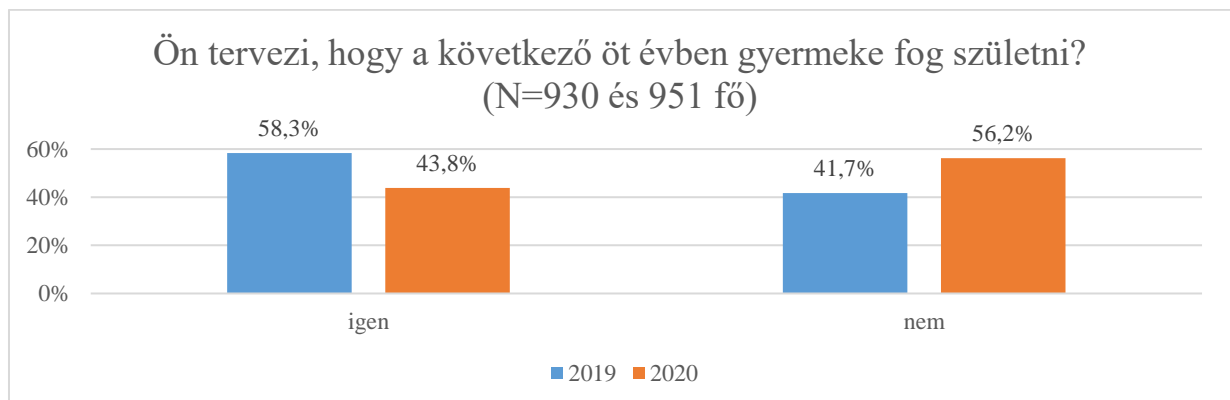

Hány gyermeke van	1	1,78
	2	2,23
	3	3,18
	4+	4,39
Iskolai végzettség	alap	2,48
	közép	2,27
	felső	2,35
Gazdasági aktivitás	Teljes munkaidőben dolgozik	2,29
	Részmunkaidőben dolgozik	2,32
	Részben vagy teljesen otthonról dolgozik	2,37
	Alkalmi munkái vannak	2,25
	Munkanélküli	2,37
	Gyermekgondozási ellátáson van és nem dolgozik mellette	2,94
	Nappali tagozatos hallgató	2,59
	Háztartásbeli	2,50

2.táblázat: Az átlagos tervezett gyerekszám

Gyermektervezés a közeljövőben

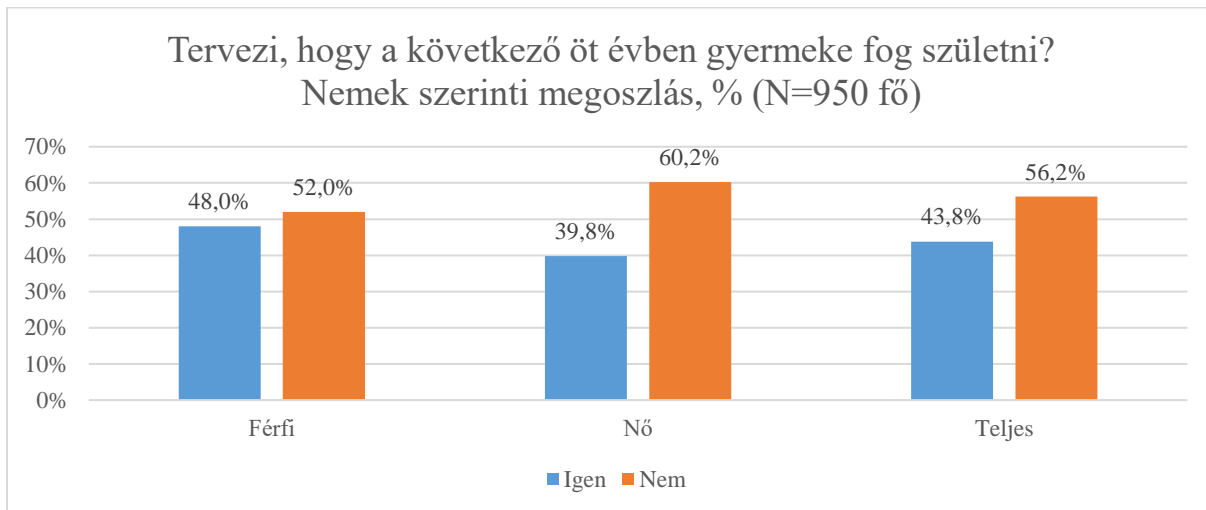
2020-ban a megkérdezettek 43,8%-a tervezi, hogy az elkövetkező öt évben gyermeket vállal, 56,2% pedig hogy nem. A 2019-es adatfelvétel során azonban ez épp fordítva alakult: 58,3% nyilatkozott pozitívan a gyermektervezéssel kapcsolatban, 41,7% pedig nem tervezett gyermeket vállalni. Az egy év leforgása alatt tehát 14,5%-kal kevesebben mondták azt, hogy terveznek saját gyermeket a következő öt évben.

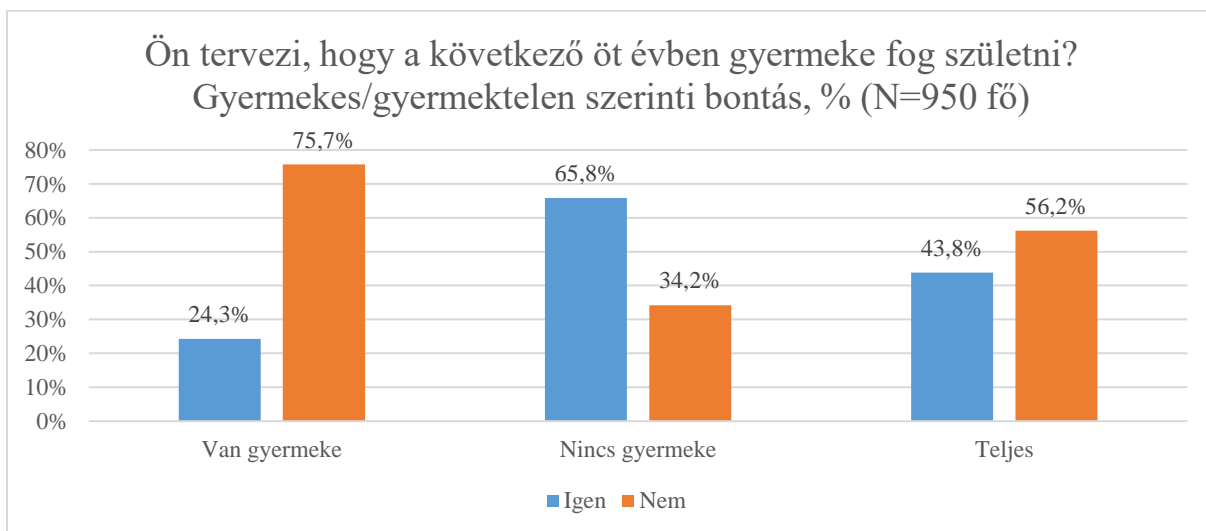
1. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, 2019-ben és 2020-ban. (N=930 és 951 fő)³

Nemek szerinti bontásban elmondható, hogy bár mindkét nem esetében többen vannak, akik nem terveznek gyermeket az elkövetkező öt évben, mégis **a férfiak esetében 8,2%-kal többen vannak azok, akik terveznek, mint a nőknél. A férfiak tehát nagyobb arányban tervezik saját gyermek vállalását a következő öt évben, mint a nők.**

14. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, nemek szerinti bontásban (N=950 fő)

Amennyiben a gyermekes és gyermektelen megkérdezettek válaszait szeretnénk vizsgálni, az adatok szerint **a gyermektelen válaszadók 41,5%-kal nagyobb arányban terveznek gyermeket (65,8% szeretne gyermeket a következő 5 évben), mint a gyermekes válaszadók (24,3% szeretne gyermeket).**

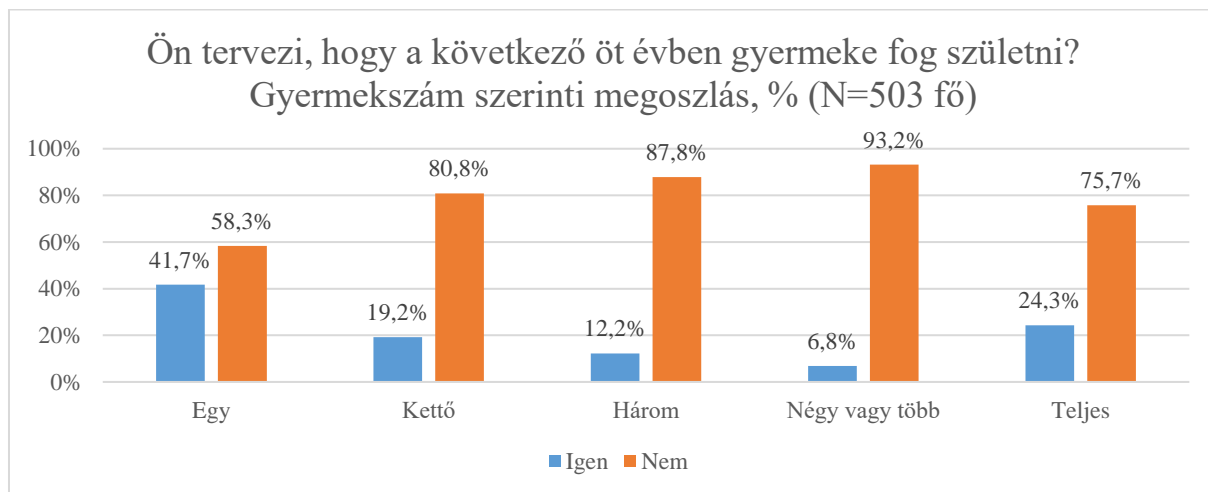

³ Az elemzés során nem számoltunk a csekély arányú válaszmegtagadóval.

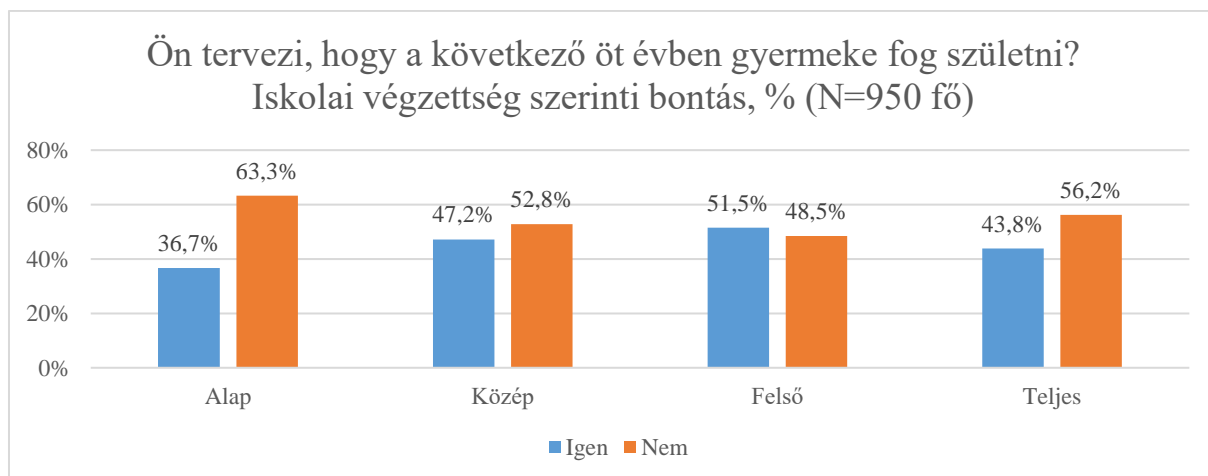
15. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, gyermekes/gyermektelen szerinti bontásban (N=950 fő)

A gyermekes válaszadók szerinti bontás azt mutatja, hogy minél több gyermeke van valakinek, annál kevésbé tervezi, hogy a következő öt évben gyermeke fog születni: míg az egygyermekesek 41,7%-a tervezi a kistestvért, addig ez az arány három gyermek esetén 12,2%, négy- vagy több gyermek esetén pedig már csak 6,8%.

16. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, meglévő gyermekek száma szerinti bontásban (N=503 fő)

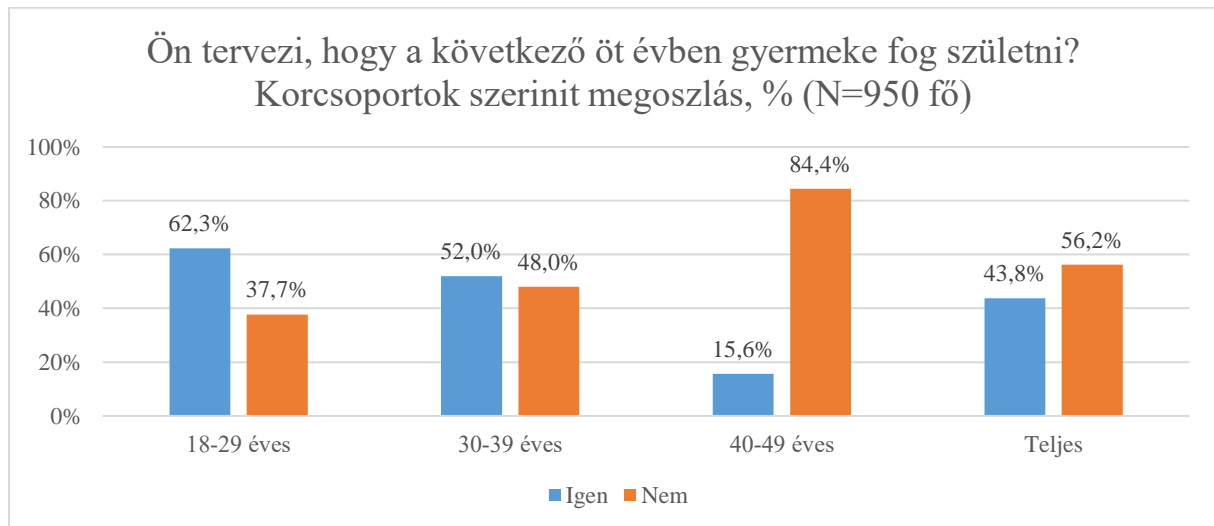
Az iskolai végzettség szerinti bontás eredményei azt mutatják, hogy minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik valaki, annál nagyobb arányban szeretne gyermeket az elkövetkező öt évben. Míg az alapfokú végzettséggel rendelkezők 36,7%-a tervez gyermeket a következő öt évben, addig a felsőfokú végzettségűeknél ez az arány 51,5%, tehát a felsőfokú végzettséggel rendelkezők több, mint fele gondolkozik gyermekvállalásban a közeljövőben.

17. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, iskolai végzettség szerinti bontásban (N=950 fő)

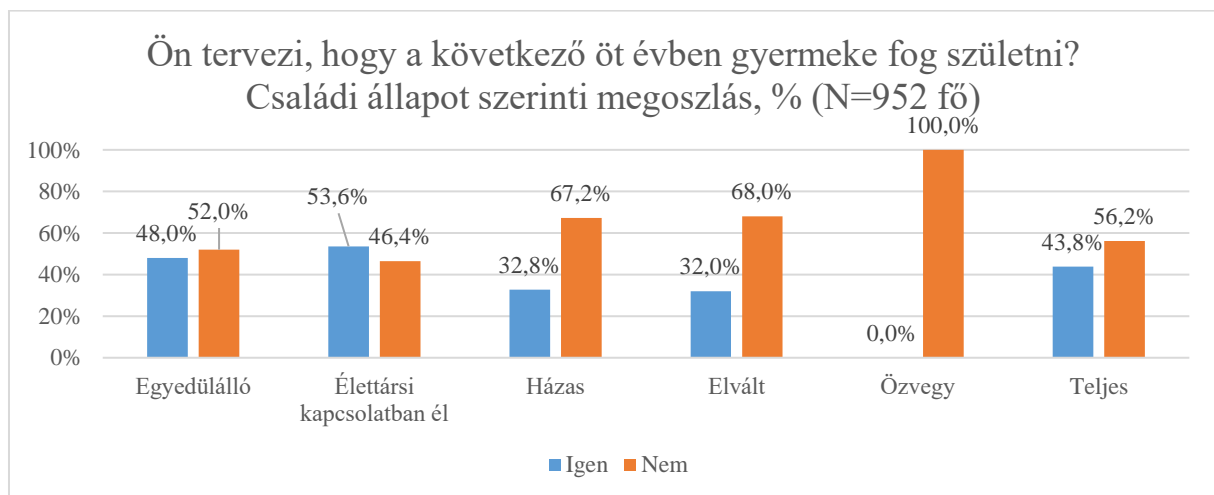

A korcsoportok vizsgálatánál azt láthatjuk, hogy az életkor előre haladtával csökken a gyermektervezés valószínűsége. A 18-29 évesek 62,3%-a tervezi, hogy gyermeke fog születni az elkövetkező öt évben. Ez az arány a 30-39 évesek esetében 52%, míg a 40-49 éveseknél 15,6%-ra csökken.

18. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, korcsoportok szerinti bontásban (N=950 fő)

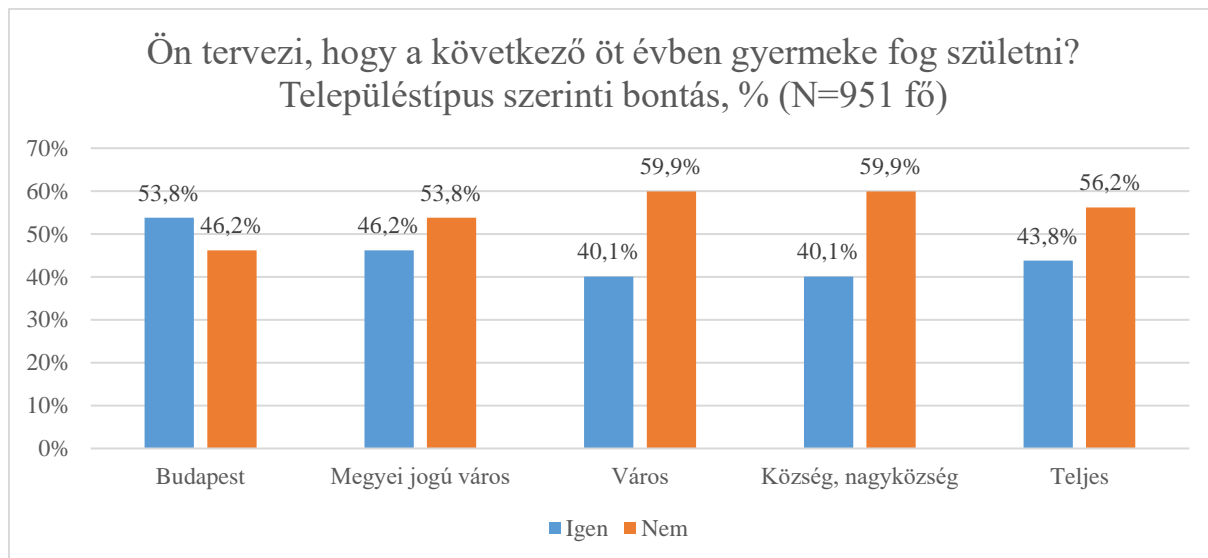
Nem kaptunk meglepő eredményeket akkor sem, amikor a családi állapot függvényében vizsgáltuk meg a kérdést. **Legnagyobb arányban az élettársi kapcsolatban élők szeretnének gyermeket az elkövetkező öt évben (53,6%), őket követik az egyedülállók (48%), majd a házasok (32,8%) és az elváltak (32%).** A számok alakulása mögött vélhetően az áll, hogy az élettársi kapcsolatban élők nagyobb részének még nincs gyermeke és házasságot is tervez. Valószínűleg első gyermek vállalása előtt állnak az egyedülállók is, ezért terveznek gyermeket a közeljövőben.

19. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, családi állapot szerinti bontásban (N=952 fő)

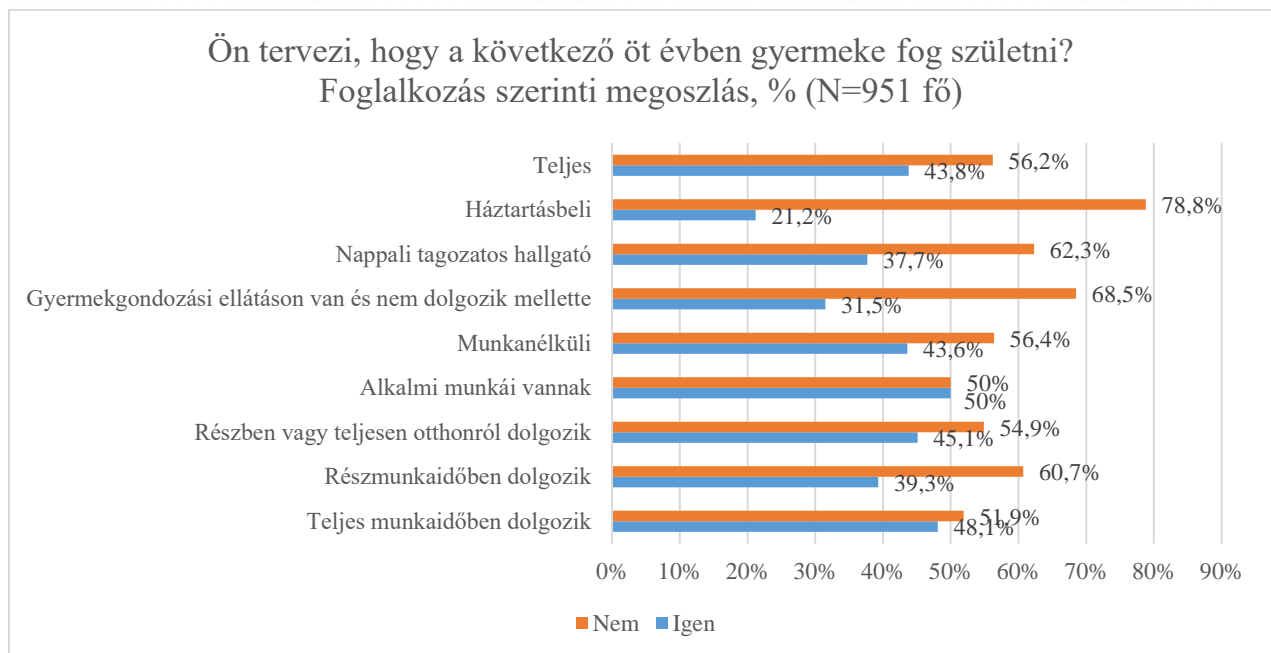

Településtípus szerint bontva az adatokat azt láthatjuk, hogy Budapesten terveznek legnagyobb arányban gyermeket vállalni a következő öt évben, és a településmérettel párhuzamosan csökken azoknak a válaszadóknak az aránya is, akik gyermeket vállalnának a közeljövőben. Míg Budapesten a megkérdezettek 53,8%-a tervezi, hogy a következő öt éven belül szülőév válik, addig a városokban és falvakban ez az arány csak 40,1%.

20. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, településtípus szerinti bontásban (N=951 fő)

Az adatok szerint legnagyobb arányban azok szeretnék gyermeket a következő öt évben, akik alkalmi munkából élnek – 50%-uk mondta ezt. Őket követi a teljes munkaidőben dolgozók tábora 48,1%-kal. Akik legkevesbé tervezik a gyermekvállalást a közeljövőben, azok a háztartásbeliek (21,2%), valamint azok, akik gyermekgondozási ellátáson vannak, és emellett nem dolgoznak (31,5%).

21. ábra: Gyermektervezés öt éven belül, gazdasági aktivitás szerinti bontásban (N=951 fő)

Összegzés

A gyermekvállalási korban lévő magyarok az ideális gyermekszámot átlagosan 2,52-es, a tervezett gyermekszámot pedig átlagosan 2,37-es értékben határozták meg, azaz mind az ideálisnak gondolt, mind a tervezett gyermekszám meghaladja a reprodukcióhoz szükséges 2,1-es szintet.

Az ideális gyermekszám a válaszadók fele szerint két gyermek, további 41,7% úgy gondolja, hogy a három az ideális gyermekszám egy családban. Az adatok szerint minél több gyermeke van valakinek, annál nagyobbak ítélik meg az ideális gyermekszámot.

A megkérdezettek 49%-a élete során összesen két gyermeket tervez, további 37% pedig három vagy több gyermeket. A mindössze egy gyermeket tervezők aránya 13%.

A gyermekvállalási korban lévő 18 és 49 év közötti férfiak fele, a nők 40%-a szeretne gyermeket az elkövetkező öt évben. Az életkor előrehaladtával csökken a gyermektervezés valószínűsége, ugyanakkor megfigyelhető, hogy minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik valaki, annál nagyobb arányban tervez gyermeket a következő öt évben.

Budapest, 2020. szeptember 15.